

ความสุข

พระราชสุทธินิพนธ์

P7008

ขอเจริญพรท่านอุบาสกอุบาสิกาทุกท่าน วันนี้เป็นวันพระขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๕ เป็นวันที่เราแสวงหาพระ สร้างบุญสร้างกุศลให้รู้จักคุณค่าของเรามีบุญวาสนาให้รู้จักบุญ รู้จักคุณค่าของบุญและคุณประโยชน์ที่จะพึงได้จากการกระทำของเราทุก ๆ ท่าน ถึงวันพระควรแสวงหาพระเอามาไว้ประจำจิตประจำใจของท่าน เช่น ในวันพระญาติโยม อุบาสกอุบาสิกาที่มาบำเพ็ญกุศลสร้างบุญสร้างกุศลให้มีความสุขความเจริญในจิตใจของท่านนั่นเอง

การสร้างบุญนั้นไม่ยาก บุญ คือ ความสุข เป็นความสุขที่เกิดจากการชำระจิตใจให้หมดจดจากความสกปรกเศร้าหมอง จิตแจ่มใสใจก็สะอาดหมดจด นี้แหละถึงจะเรียกว่าความสุขเกิดจากบุญที่สร้าง ที่เรามาสร้างบุญหมายความว่าไม่ใช่เอาสตางค์มาทำบุญ เพราะอย่างนี้เรียกว่าการบำเพ็ญทาน บริจาคทาน ถวายสังฆทาน การอุทิศ แต่ยังไม่พบความสุขที่แน่นอนและแท้จริง

ความสุขที่แน่นอนและแท้จริงนั้น เกิดจากการทำใจให้สบาย ทำใจเป็นปกติ ถ้าจิตใจเราปกติดีแล้ว จิตจะไม่เศร้าหมอง จิตผ่องใส ใจสะอาด เราถึงจะสบายอกสบายใจ **ความสุขจึงเกิดจากการชำระใจ** อย่างแน่นอนที่สุด ไม่ใช่ความสุขเกิดจากการไปเที่ยวความสุขเกิดจากอบายมุข เล่นการพนัน หาความสนุกในสังคม และการดื่มสุรายาเมา เพราะความสุขประเภทนี้มันเจือปนด้วยความทุกข์ ไม่ใช่ความสุขที่แน่นอนและแท้จริง เป็นความสุขที่ได้ชั่วคราว บางคนติดสุรายาเมา ถึงเวลาก็ต้องบ่าหน้าไปเข้าในวงสุรา ถือว่าเป็นความสุขของเขา เพราะเขาคิดว่าความสุขที่แท้จริงเกิดจากการดื่มสุรายาเมา ก็ถูกต้องของเขา แต่ถ้าพิจารณาโดยปัญญาแล้วจะพบว่ามีการเพิ่มทุกข์ หาความสุขที่แท้จริงไม่ได้ กลับไปเจอความสุขที่เจือปนด้วยความทุกข์

สุขที่แท้จริงจะได้จากการที่เราบำเพ็ญกุศล เจริญภาวนา ทำใจให้สบาย ชำระใจให้สะอาด ตั้งสติสัมปชัญญะไว้ที่จิต บางคนก็น่าเสียดาย คนโง่ชอบเอาจิตไว้ที่ปาก นึกจะพูดก็พูดมาก พูดอะไรไม่มีเหตุไม่มีผล ส่วนคนฉลาดชอบเอาสติไว้ที่ใจ กำหนดจิตพระกรรมฐานเป็นการพัฒนาจิต เป็นบัณฑิตผู้มีความฉลาด สามารถแก้ปัญหา จึงจะรู้ว่าความทุกข์เป็นประการใด ท่าน

จะรู้ว่าความสุขที่ผ่านมาแล้ว มันเจ็บปวดด้วยความทุกข์นานาประการหาความสุขที่จริงแท้
แน่นอนไม่ได้

ความสุขจากการไปเที่ยวก็เป็นความสุขที่นึกเที่ยวเขาชอบ ความสุขจากการดื่มสุรา ถึง
เวลาจะไปดื่มสุรายาเมาก็เป็นความสุขที่เขาชอบ ความสุขจากการเข้าบ่อนไปเล่นการพนัน แก่
อายุตั้ง ๗๐-๘๐ ปีแล้ว คีนัยรุ่งยังสู้ไหว คือเล่นไพ่ตอง ไม่ปวดไม่เมื่อยตรงไหนเลย เพราะมัน
เป็นความสุขสำหรับประเภทนั้น แต่มันมีความทุกข์ตามมาทีหลังโดยไม่ทราบโดยไม่เข้าใจ
นั่นเอง

ท่านสาธุชนทั้งหลาย ความสุขที่พระพุทธเจ้าสอนนั้น ไม่ใช่ความสุขที่ชอบ ที่ย้อม
ใจเป็นกิเลสหนาประการที่เราชอบไปตามอบาย ปากทางแห่งความเสื่อมโทรมและ
หายนะ ซึ่งจะเกิดขึ้นกับเราในภายหลัง การจะหาความสุขที่แน่นอนและถูกต้องนั้นยากอยู่ ถ้า
โยมสาธุชนอุบาสกอุบาสิกาในวันธรรมดาก็รักษาศีล ๕ ให้บริสุทธิ์ ถึงวันธรรมสวนะก็รักษา
อุโบสถ อุโบสถมีกำหนดองค์ ๘ ประการ เรียกว่า กายกรรม ๓ วชิกรรม ๔ มโนกรรม ๓ เป็นต้น
ก็ได้จากการชำระใจทั้งนั้น

ถ้าเรารักษาอุโบสถในวันธรรมสวนะ เจริญกุศลภาวนาแล้ว จิตใจของท่านจะสดชื่น แต่
ถ้าท่านมารับอุโบสถศีลกับพระแล้วหนึ่งที่ศาลาวัดเฉยๆ ไม่ทำอะไร จะเรียกว่ารักษาอุโบสถได้
อย่างไร มันไม่สด มันกลับแห้งแล้งน้ำใจ มันเฉยๆ แล้วจิตใจท่านจะมีความสุขไหม ท่านจะ
มีความสุขเลยนะ

บุญ แปลว่า ความสุข ทุกคนรู้จักความสุขความทุกข์ บุญบุญร้ายด้วยกันทั้งนั้น แต่การจะ
สร้างฐานของบุญสร้างฐานของบาป ก็ไม่รู้เหตุที่มาของบุญ ไม่รู้เหตุที่มาของบาป เลยทำไปอย่าง
นั้นเองแล้วท่านจะไปได้อะไรเล่า แล้วไม่มีความสุขด้วย ถ้าคนไหนไร้ความสุข คนนั้นไร้บุญขาด
วาสนา วาสนาจะไม่นำส่งผล กุศลก็จะไม่ช่วยท่าน ถึงคราวม้วยก็จะม้วยมรณา ไม่มีใครมาช่วย
เทวดาก็ไม่ช่วยด้วย

ถ้าท่านมีความสุขตลอดต้นชนปลาย ท่านจึงจะมีวาสนา วาสนาได้จากบุญแท้จริง ถ้าบุญ
เจ็บปวดด้วยความทุกข์แล้วท่านจะไร้วาสนา ท่านจะขาดเหตุผล สร้างกุศลไม่ขึ้น ทำมาหากินก็
ไม่ได้เงินได้ทอง มีหนี้สินผูกพันมากมาย ค่าขายได้เงินทองมากมาย แต่ก็เก็บเงินไม่อยู่ รั้วไหล
ไปหมดมีแต่ความทุกข์ ความยาก ความลำบาก ตลอดรายการ ออกมาในรูปแบบนี้ทั้งนั้น แล้วท่านจะ
ไปเรียกร้องบุญที่ไหน

ถ้าท่านมีความสุขจากการชำระใจ พัฒนาจิตให้โปร่งใส ไม่มีกิเลสเจือปนแล้ว ท่านจะพบความสุขที่ได้จากการบำเพ็ญให้เป็นไป ไม่ใช่ นั่งอุโปสะถึง ๆ ศาลาพักไปหลายหลังก็ยัง ไม่ไปทางเหนือทางใต้ มานั่งเฝ้าศาลาวัด แล้วมาทะเลาะกันตามวัด เป็นอุบาสกอุบาสิกาไม่แท้ มาหาเรื่องกับพระและเณร มาหาเรื่องกับวัด ก็มีอยู่มิใช่น้อย

ความสุขแท้ต้องได้จากการเจริญพระกรรมฐานที่พระพุทธเจ้าทรงสอนว่า **การกระทำให้ฐานดีฐานเกาะอยู่ที่งาน อย่าทิ้งงานและหน้าที่ โปรดกรุณารับผิดชอบตัวเอง พึ่งตัวเอง ช่วยตัวเอง สอนตัวเองให้ได้ ฐานของท่านจะดี ท่านจะมีปัญญา นี่ตรงนี้ เรียกว่ากรรมฐาน เป็นการสร้างผลงานให้แก่ชีวิตท่านเอง มิใช่คนอื่นทำให้**

บุญนี้ทำกันไม่ได้ บางคนมีความสุขจากการไปเที่ยวกลางวัน กลางคืน เที่ยวได้รุ่ง บางคนมีความสุขจากการเจริญกุศลภาวนา บางคนมีความสุขจากการสวดมนต์ไหว้พระ เกิดความสุขของเขาเองโดยบังเอิญ ตั้งรู้ได้ด้วยตัวของเขาเอง คนอื่นรู้ไม่ได้ ในเมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว ไหนเลยเราจะไปทำให้เขาเกิดความสุขได้ ทำให้กันไม่ได้หรอก

เราเป็นพ่อเป็นแม่ มีลูกก็อาศัยได้เพียงชั่วคราว ยกแบกยกหามให้เราเท่านั้น ช่วยในเมื่อเขามีชีวิตอยู่และพ่อแม่มีชีวิตอยู่ แต่บางครั้งก็ไม่ช่วย ลูกประเภทนี้มีมากมาย จะไปพึ่งลูกที่ไหนเล่า แลเหลือวก็เปลี่ยวกาย เขาก็แยกไปมีครอบครัวของเขา จะมาช่วยเราอย่างไรเล่า ถ้าท่านหวังจะพึ่งลูกเขย ลูกสะใภ้ ลูกชาย ลูกสาว ท่านจะผิดหวังนะ เลี้ยงลูกเอาบุญเถิด อย่าเอาคุณตอบแทนเลย ท่านจะผิดหวัง ท่านจะเสียใจจนกระทั่งตาย ตายแล้วท่านจะไปนรก

คุณพ่อคุณแม่สมัยนี้ไม่เหมือนคุณพ่อคุณแม่สมัยเก่าที่มีคุณธรรมสูง เลี้ยงลูกรักลูกอย่างดี ที่สุด ปลูกฝังลูกอย่างดี ทั้งมีวิชาการมีหลักฐานทุกคน ก่อนลูกจะไปมีสามีภรรยา อาชีพทางทำนาก็หา หาไร่ หาวัว หาควาย ให้ลูกพร้อมประกอบอาชีพการงานของเขา ปลูกเรือนหอให้ลูกด้วย ให้มีเหย้ามีเรือนไม่แซ่เขื่อนแต่ประการใด ลูกมีธุรกิจการค้าก็สร้างร้านค้าสร้างธุรกิจให้ลูกจะได้ไปประกอบอาชีพการงานของเขา มีหน้าที่ของพ่อแม่ที่ดี ลูกเป็นข้าราชการเรียนวิชาการมารับราชการต่างพระเนตรพระกรรณของพระราชา พ่อแม่ต้องช่วยให้ลูกมีหลักฐานในครอบครัว โดยเป็นราชการด้วยกัน จะได้ร่วมแรง ร่วมรัก ร่วมสมัครสมานในราชการด้วยกัน มีหน้าที่การทำงานคล้ายคลึงกัน มีเกียรติยศชื่อเสียงคือลูกเป็นราชการ

แต่บางคนก็เสียชื่อเสียงในวงราชการก็มีอยู่มิใช่น้อย โบราณเขาเตรียมให้ลูกพร้อม ลูกสาวมีเหย้าเรือนที่ดี ได้สามีเป็นที่พึ่งพาอาศัยกันได้ จะมีลูกเขยก็เป็นลูกเขยที่ดี ไม่ใช่ลูกชาย มีลูกสะใภ้ ก็ลูกสะใภ้ที่ดี เป็นนางกวัก กวักเงิน กวักทองเข้าบ้านมากมายกำยกอง

การเจริญกุศลภาวนาต้องการเตรียมพร้อมในตัวเอง มือสอง เท้าสอง สมองหนึ่ง เป็นที่พึ่งแล้วเตรียมให้พร้อมตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป เตรียมพร้อมอะไร เราเข้ามาวัด ไม่ใช่มาเฝ้าศาลาวัด อุโปสะถึง ๆ ศาลาฟังไปหลายหลัง ไม่ไปทางเหนือทางใต้จนบัดนี้ ท่านจะได้ความสุขจากการรักษาอุโบสถหรือ ถ้าท่านไม่พัฒนาจิต

อาตมาเคยเล่าให้โยมฟัง คนแก่จนอายุ ๘๖ ปีแล้ว ทอดกฐินตั้งหลายโครม ทอดผ้าป่าไปหลายร้อยโครม แล้วมานั่งรักษาอุโบสถตั้งที่กล่าวมาแล้วถึง ๓๐ ปีเศษ ตั้งแต่เป็นรุ่นสาว แก่แล้วก็มานั่งอีก แต่ตายไปเป็นเปรตเสียได้ ตายไปเป็นเปรตเพราะเหตุใด ทำบุญเก่งไม่น่าตายไปเป็นเปรต แต่ก็ตายเป็นเปรตด้วยอำนาจ โลภะ คุณยายเป็นเศรษฐี มีลูกหลายคนและให้สมบัติแก่ลูกไปหมดแล้วทุกคน แต่อาศัยอยู่กับลูกสาวคนเล็ก ซึ่งมีสามีเป็นเศรษฐีมีโรงน้ำแข็ง โรงสี เป็นต้น

ต่อมาลูกเขยเล่นการพนันจนสมบัติหมด ต้องขายร้าน ขายโรง ขายไร่ ขายนาจนสิ้นเนื้อประดาตัว กลัวเขาจะยืมฟุ้งล้มละลาย ลูกสาวจึงขอความช่วยเหลือจากคุณแม่ คุณแม่ก็ไม่มีทุนแล้ว เพราะทอดกฐินมาก ถึงมีก็ไม่พอใช้หนี้ จึงขึ้นไปหาลูกชายคนโตที่เชียงใหม่ ขอสมบัติที่มอบให้แล้วคืน เพื่อนำมาช่วยลูกสาวคนเล็ก ลูกชายและลูกสะใภ้ก็ยินดีคืนให้ กลับมามอบให้ลูกสาว ลูกสาวก็มอบให้สามี แต่สามีกลับนำไปเล่นการพนันต่อ เพราะหมอดูที่วัดหนึ่ง บอกว่าเล่นแล้วจะรวยมหาศาล เดือนหน้ารวยแน่ ๆ เลยหมดไม่มีเหลือ คุณยายก็เสียใจจนเป็นโรคหัวใจวายตาย ตายแล้วไม่ไปสวรรค์ กลับไปทุกคติ เป็นเปรต

อาตมาไปธุระที่บางมะยม อำเภอท่าม่วง จังหวัดลพบุรี ใกล้บ้านกำนันไข่ เด็กสาวอายุ ๑๖ ปี ร้องหวีดหวาดขึ้นมาว่าผีเข้า เด็กคนนี้ไม่รู้ประวัติคุณยายและไม่รู้จักอาตมาด้วย อาตมาไปดูถามไปถามมาก็รู้ว่าคุณยายนี่เอง มาบอกว่าจะอดหนักเหลือเกิน และมาบอกความลับที่ตายไป เพราะเสียใจลูกเล่นการพนันหมด เคยถวายหมากพระเวลาทอดกฐิน ทอดผ้าป่าทุกครั้ง แต่คราวนี้ไม่ได้กินหมาก ไปเป็นเปรตเที่ยวขอเขากินตามบ้าน บุญที่ทำนั้นจะได้ต่อภายหลัง ต้องใช้หนี้กรรมหนัก คือ อำนาจโลภะนี่ก่อน นี่อาตมายืนยัน เพราะไปเจอเด็กที่ผียายคนนี้ไปเข้าถามพ่อแม่เด็กว่ารู้จักตระกูลนี้ไหม ก็ไม่รู้จัก แต่ทำไมบอกได้หมดว่าลูกชายคนโตชื่ออะไร ลูกสาวคนเล็กชื่ออะไร เด็กมันจะรู้ได้อย่างไร ขอฝากญาติโยมไปคิดโดยทั่วหน้ากัน

อย่าลืมนะบุญกรรมจากการกระทำของคุณยาย รักษาอุโบสถนี่ถึงเลย ทั้งวันไม่คุยกับใครมานั่งเฝ้าศาลา พระเทศน์ก็ติดกัณฑ์เทศน์ไม่พัก แต่ไม่รู้ว่บุญคือความสุขจากการชำระใจ คุณ

ยายสวดมนต์ก็เก่ง แต่ไม่ปฏิบัติธรรม แล้วบุญที่ทำจะได้อะไรหรือ ตอบว่าได้ แต่บาปมาก่อน เพราะอำนาจโลภะจึงไปเป็นเปรตก่อน พอหมดเวรกรรมจากเปรตจึงจะไปสวรรค์ต่อภายหลัง

ตอนที่คุณยายป่วยด้วยความเสียใจ อดข้าว อดปลามาเดือนเศษ อาตมาไปเยี่ยม ๒ ครั้ง ชวนมานั่งกรรมฐาน คุณยายบอกว่านั่งไม่ได้ ไม่สบายใจเสียแล้ว แก่แล้ว เมื่อก่อนนี่ตอนที่ อินทรีย์ยังดีก็ไม่สนใจกรรมฐานเลย สนใจแต่ว่าใครจะมาบอกบุญ ไม่เคยขัดเลย ต้องทำทุกวัด จึงหาความสุขไม่ได้ ตายไปเป็นเปรต เดียวนี้ยังไม่ไปผูกไปเกิดแต่ประการใด ยังทรมาณอยู่ด้วยอำนาจของโลภะ นี่เรื่องนี้อาตมาประสบมาด้วยตนเอง

ขอสรุปใจความว่า บุญแปลว่าความสุข ความสุขจะได้จากไหน ไม่ใช่มาตั้งสังฆทานนะ อย่างนี้เรียกว่า ทำทาน บริจาคทานได้ แต่ศีลไม่มี ภาวนาไม่มี ไม่ครบนะ ได้แต่ทานธรรมดา ไปสร้างศาลาก็ร้อยหลัง ไปทอดกฐินก็ร้อยวัดก็ได้ แต่โยมจะไม่พบความสุขที่แท้จริง มีแต่ความสุข เจือด้วยความทุกข์เหมือนคุณยายผู้นั้น

ที่โยมได้มาเจริญพระกรรมฐานในวันนี้ โยมจะได้พบพระที่ใจประเสริฐ พระไม่ใช่ที่นิ่งอยู่ บนอาสนสงฆ์ อย่างนี้เรียกว่าพระสงฆ์องค์เจ้า แต่เอาพระมาไว้ในใจ พัฒนาจิตให้ถึงพระโยมใจ ประเสริฐเมื่อใดล้ำเลิศเมื่อนั้น จิตสงบใจสบายถึงจะมีความสุข เป็นความสุขที่ไม่เจือปนด้วยความทุกข์ เพราะจิตใจไม่เศร้าหมอง ไม่สกปรกถามกอีกต่อไป มันมีความหมายอย่างนี้

คนที่ฆ่าตัวตายนะทำบุญให้ก็ไม่ถึง ต้องนั่งกรรมฐานแผ่เมตตาให้อย่างเดียวเท่านั้น เหมือนคนที่เวรกรรมหนัก ห้ามเยี่ยมห้ามประกัน ผากของไปให้กินก็ไม่ได้รับ ถ้ามีลูกหรือญาติ ฆ่าตัวตาย ต้องเจริญพระกรรมฐานอุทิศกุศลให้เท่านั้นจึงจะได้รับผล

ทำอะไรทำด้วยศรัทธา นะโยมนะ แล้วทำด้วยความเคารพ ทำด้วยจิตสงบ ทำให้ถูกต้อง และใช้โยสโสมนสิการ คือใช้สติปัญญาก่อนที่จะทำบุญสุนทาน หรือจะบำเพ็ญประโยชน์ให้แก่ใคร บางคนมานั่งกรรมฐานร้องไห้ถึงบุญคุณคน ถ้ามีคุณธรรมจะรู้จักคุณค่าของบุญ

เด็กคนหนึ่งมานั่งกรรมฐานได้ ๗ วัน บอกขอกราบลาจะไปช่วยคุณแม่คุณพ่อชายของ เมื่อก่อนไม่เคยช่วยเลย กลับไปได้สักพักพาแม่มาเข้ากรรมฐาน แม่ไม่เคยเข้าวัด ลูกนำแม่มาเข้าวัดเป็นนอภิชาติบุตร แม่ไม่มีทานให้แม่บำเพ็ญทาน แม่ไม่มีศีลให้แม่บำเพ็ญศีล แม่ไม่มีภาวนาให้แม่มาสวดมนต์ไหว้พระ ปฏิบัติธรรม จะได้ไปสวรรค์นิพพาน ต่อมาไม่ช้านานก็พาเตี้ยมาอีกนั่งได้ ๗ วันกลับไปนำญาติพี่น้องมาหมด นี่ที่วัดนี้เป็นตัวอย่าง

ท่านทั้งหลาย เมื่อคนเราเกิดความสุขแล้วจะนึกถึงกัน คนที่ไม่มีความสุขจากการชำระใจ จะไม่คิดถึงใครเลย แม้แต่ตัวเองก็ยังไม่คิดถึง ถ้ามีคุณค่าของคน มีบุญเมื่อไร ชำระใจให้หมดจด

ใจสบายไม่เศร้าหมองแล้ว จะนึกถึงตัวเองสงสารตัวเอง เมื่อก่อนนี้เคยเล่นการพนันก็ขอเลิก เคยดื่มเหล้าก็ขอเลิก เคยเที่ยวเสียเงินเสียทองเลิกหมด จะรวบรวมเงินทองไว้เลี้ยงครอบครัว ไว้ให้ลูกเรียนหนังสือ ไว้ให้คุณพ่อคุณแม่ที่แก่เฒ่าไม่มีคนเลี้ยงดู คนไหนมีความสุขแล้วจะนึกถึงคุณ เรียกว่ากตัญญูกตเวทิตาธรรม จะระลึกถึงแม่ก่อน ระลึกถึงพ่อก่อน เมื่อก่อนนี้คุณยายดำก็ว่าชอบบ่น พอมานั่งกรรมฐาน นึกถึงคุณยายเลย ที่ดำว่าจะถูกแล้ว ดำให้เราดี เลยกลับไปนอนกับยายซื้อผ้าซื้อผืนไปให้คุณยาย

ท่านทั้งหลายที่มาเจริญกรรมฐานนี้ ขอให้เจริญจริง ๆ กายานุปัสสนาสติปัฏฐาน กายยืน เดิน นั่ง นอน เหลียวซ้าย แลขวา คู้เหยียด ให้เอาสติยัดเข้าไป พอสติดีแล้ว สัมปชัญญะเกิด นี่แหละการชำระใจให้หมดจด มีสติสัมปชัญญะพัฒนาจิต พัฒนาที่ไหน จิตเกิดทางตาพัฒนาที่ตา จิตเกิดทางหูพัฒนาที่หู จิตเกิดทางจมูกพัฒนาที่จมูก จิตเกิดที่ปากที่ลิ้นรับรสก็พัฒนาที่ปากที่ลิ้น ตั้งสติไว้ตลอดรายการ กายรับรู้ ร้อน หนาว อ่อน แข็ง ก็พัฒนาที่จิต ที่กายในรูปธรรม นามธรรม นั้นเอง จิตก็ดีไม่เศร้าหมอง จะพบความสุขที่แน่นอน ไม่เจือปนด้วยทุกข์อีกต่อไป จะกลับไปหาพ่อแม่ ขออโหสิกรรมที่คิดไม่ดีกับพ่อแม่ ขออโหสิกรรมที่คิดไม่ดีกับพ่อแม่ คิดไม่ดีกับครูบาอาจารย์ คิดไม่ดีกับพี่ ๆ น้อง ๆ จะไม่เอาอีกแล้ว เอน้ำไปขันหนึ่งเอาดอกมะลิโรย กายกัมมัง วจิกัมมัง มโนกัมมัง โยโทโส ว่าโทษทัณฑ์ใดความผิดอันใดที่ข้าพเจ้าพลั้งเผลอสติไปด้วยกายก็ดี ด้วยวาจาก็ดี ด้วยใจก็ดี ทั้งต่อหน้าและลับหลัง ขอให้คุณพ่อคุณแม่ คุณปู่คุณย่า คุณตาคุณยาย คุณพี่คุณน้อง อโหสิกรรมให้ด้วย แล้วก็เอาน้ำรดมือรดเท้า บางคนไม่เข้าใจ เอาไปรดหัวแล้วสาดเสียเปียกหมดเลย

ที่จังหวัดสิงห์บุรีนี้เอง สงกรานต์ไปสาดน้ำเขาจนรถมอเตอร์ไซด์หลบรถคว่ำตายเลย และตัวเขาเมื่อสามปีก่อนก็รถคว่ำตายไปแล้ว อีกคนหนึ่งเอาน้ำแข็งไปขว้างตาเขาบอด ต้องไปควักที่กรุงเทพฯ บัดนี้ตัวเองก็ตาบอดตาใส บอดทั้งสองข้างเลย ทรมานอย่างร้ายกาจ ถ้ามีกรรมเขาจะไม่ทำเลย หนุ่มสาวมาวัด เอาน้ำสาดกันในวัด หลวงพี่เณร หลวงพี่พระก็เอาสายยางต่อให้เสร็จ แล้วก็สาดกันสนุกไปเลย พระเณรก็บาปไปด้วย เป็นจำเลยที่หนึ่ง เป็นหนี้สงฆ์ไม่พัก เอาน้ำพระมาใช้ อาตมาเห็นกับตาเลย แต่ไม่ใช่ที่วัดนี้ น่าจะไปขอขมาต่อพระรัตนตรัยที่เราหมิ่นประมาทไป ขอสมालาโทษต่อคุณพ่อคุณแม่ที่เราล่วงเกิน ขอสมาลาโทษต่อพระแม่คงคาที่เราถ่ายมูลตรลง ขอสมาลาโทษต่อพระแม่ธรณีที่ไม่เคยว่าอะไรเลยเมื่อเราถ่ายมูลตร คุณ อัจฉร แม่พระพายชายพัดเอ่ยเราร้อนมาท่านก็พัดให้เราเย็น กตัญญูกตเวทิตาธรรม

อาตมาสอนเด็กกะโม่ทุนหลัก คือ กัตถัญญนะลูกนะ นอบน้อมกัตถัญญเชิดชูระเบียบเรียบร้อยด้วยวินัย หนูจงตั้งใจศึกษา นำมาพันทุกข์ เป็นสุขอนันต์ เป็นหลักสำคัญ คุณหนูจำใส่ใจ ถ้าเห็นครูเหยียบหัวครูตลอดรายการ รับรองเป็นใหญ่เป็นโตไม่ได้ ไม่ต้องอะไร พระสารีบุตร อุปติสสะ ปริพาชก เห็นพระอัสสชิแล้วเลื่อมใส ถามว่ามีธรรมอะไร บวชที่สำนักไหน พระอัสสชิตอบว่า เกิดขึ้น ตั้งอยู่ แปรปรวน ดับไป จงไปหาครูบาอาจารย์เอาเอง เท่านี้ ยังลืมนบุญคุณไม่ได้คือพระสารีบุตร หันหน้าไปทางทิศที่ครูบาอาจารย์อยู่ เจอบ้าน เจอป่า เจอภูเขาก็ก็นไหว พระพุทธเจ้าถูกพระภิกษุฟ้องจึงสอบสวน พระสารีบุตรบอกว่าเป็นที่อยู่ของครูบาอาจารย์สอนหนังสือ ข้าพระพุทธเจ้า จึงไหว้ครู ไม่ใช่ไหว้ภูเขา ที่ไหว้ทำน้ำเพราะบ้านของข้าพระพุทธเจ้าอยู่ตรงนั้น และทำน้ำก็มีประโยชน์แก่ข้าพระพุทธเจ้ามาก พระสารีบุตรจึงมีปัญญาเทียบเวหา คล้ายคลึงกับพระพุทธเจ้า มียศศักดิ์เป็นถึงอัครสาวกของสมเด็จพระชินสีห์ศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า

คนที่เห็นแก่ตัวไม่มีระลึกถึงพระคุณของครูอาจารย์และพ่อแม่ ใช้ไม่ได้แค่นั้นเอง ดีกว่านี้ไม่ได้แน่ ๆ ถ้าท่านเจริญกุศลภาวนา จิตใจท่านจะสบาย สงบ เกิดผลคือความสุขที่แน่นอนและแท้จริง ไม่เจือปนด้วยความทุกข์อีกแล้ว จะมีแต่ความเจริญรุ่งเรืองวัฒนาสถาพรต่อไปในอนาคต ถึงลูกหลานของท่าน ตรงนี้ชื่บุญ

ถ้าเราเกิดความสุขแท้จริงเมื่อใดจะนึกถึงแม่ นึกถึงพ่อ นึกถึงครูบาอาจารย์ นึกถึงอุปกรณ์ใช้สอยประจำวัน ถ้วยโถโอชาม แก้วน้ำร้อนแก้วน้ำชา อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ให้ความสะดวกสบายแก่เรา เราจะไม่ลืมพระคุณมันเลย จะรักษาไว้ นอกจากจะไม่ลืมพระคุณคนแล้ว จะไม่ลืมพระคุณสัตว์ที่เลี้ยงไว้ จะไม่ลืมพระคุณชาติภูมิ มาตุภูมิบ้านเกิดของตน แหล่งให้เกิดวิชา แหล่งให้เกิดสภาพชีวิตคือความดี จะย้อนกลับคืนรังคินบ้านเก่าที่ช่วยเหลือ จะไม่ลืมพระคุณเครื่องอุปกรณ์ใช้สอยที่พ่อแม่หามาให้ หรือที่ผู้มีพระคุณมอบหมายมาให้ อีกประการหนึ่ง จะไม่ลืมพระคุณ มือสอง เท้าสอง สมองหนึ่ง เป็นที่พึ่ง พ่อให้หัวใจ แม่ให้น้ำเลือดน้ำเหลืองแล้ว จะต้องเร่งรัดพัฒนาให้ยิ่งใหญ

คนสมัยนี้มักลืมนกัน ครูอาจารย์ก็ไม่สนิทกัน ต่างคนต่างอยู่ไม่ต้องรู้จักกัน พ่อแม่ก็ไม่สนิทกัน เจ็ดวันเจอลูกครั้ง บางทีลูกไปเรียน พ่อไปทาง แม่ไปทาง กลับมาไม่เจอกัน จึงไม่รักกัน ลูกก็หลีกทางไปหาเพื่อน โชคดีก็ไปเจอเพื่อนดี โชคร้ายขึ้นมาก็ไปพบเพื่อนอันธพาล พ่อเป็นนายพล ลูกติดยาเสพติดไปสองคนแล้ว อีกรายหนึ่งพ่อเป็นศาสตราจารย์ แม่เป็นรองศาสตราจารย์ บัดนี้ลูกติดยาเสพติดไปสองคน เพราะไม่เคยดูแลลูกเลย

บุญคือความสุข ที่ต้องชำระใจให้สะอาด แล้วท่านจะเห็นคุณค่าของคนที่มีพระคุณ จะไม่ลืมพระคุณคนแน่ ๆ มีกตัญญูทเวทิตาธรรม ไปรอดปลอดภัย จะเป็นเศรษฐีมหาเศรษฐีในอนาคต จะมีลูกหลานมีสติปัญญาเทียบเวหาเหมือนพระสารีบุตร ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น แต่พระอัสสชิให้ธรรมข้อเดียวเท่านั้น ทำให้ท่านได้บวชในพระพุทธศาสนา ท่านไม่ลืมพระคุณเลย คุณค่าของความกตัญญู จึงลึกซึ้งและสูงยิ่งในมนุษย์ปุถุชนธรรมดาทั่วไป